

Lodewijk Hoekstra, oprichter NL Greenlabel en presentator

'Nestvoorzieningen zijn iets simpels dat wel juist op rijksniveau geregeld had moeten worden'

'De aanname van minister Keijzer dat nestvoorzieningen bij nieuwbouw verdragend zouden werken en duur zijn, is nergens op gebaseerd. En het is nou net deze maatregel die op een breed maatschappelijk draagvlak kon rekenen na jarenlange lobby vanuit een brede coalitie. Zelf heb ik de eerste oproep gedaan eind 2019 om natuurinclusief bouwen tot norm te verheffen, omdat er vanuit het Rijk nul regie was op dit vlak. Daar is gelukkig gehoor aan gegeven. Dat de minister de Maatlat Klimaatadaptief en het programma Groen In en Om de Stad bouwen schrapte is een juiste stap om onnodige regelgeving te stoppen, want daar voorziet de markt al in met labels zoals die van NL Greenlabel. Maar het aanbrenge van nestvoorzieningen is iets simpels dat wel juist op rijksniveau geregeld had moeten worden. Nu gaat elke gemeente daar zelf over nadenken met een wirwar aan maatregelen tot gevolg. Ook zal er niet overall aandacht voor zijn, en anders dan vroeger hebben nieuwbouwwoningen geen spleten en kieren waar vogels en vleermuizen behoefte aan hebben. Ook bij na-isolatie delven deze soorten massaal het onderspit. In combinatie met afname van de biodiversiteit zien we een schrikbarende afname van soorten en aantallen. De keuze van de minister om alle duurzaamheidseisen boven het Bouwbesluit bouwwerken leefomgeving te verbieden voor lagere overheden, gaat juridische problemen geven die ze juist wil voorkomen. Zowel de Omgevingswet als de EU Natuurherstelwet eisen dat er meer ruimte komt voor natuur en het later alsnog aanbrenge is onnodig kostbaar en complex. De natuur centraal zetten is het antwoord en dat geldt voor vogels en vleermuizen, maar zeker voor de mens die het steeds lastiger krijgt als soort op deze planeet.'

'Vleermuizen zijn al voldoende beschermd'

Minister Mona Keijzer (Volkshuisvesting) besloot eind 2024 een streep te zetten door de nieuwe verplichting in het Bouwbesluit om bij woningbouw en renovatie verblijfsplaatsen in te bouwen voor huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen. Dit als onderdeel van haar missie 'tegenstrijdige of overbodige' regelgeving te verminderen en de woningbouw te versnellen. In een motie riep een krappe meerderheid van de Tweede Kamer haar op om de huismus en vleermuis niet in de kou te laten staan. De minister gaf aan het 'hartstochtelijk' oneens te zijn met de motie. Of ze die toch zal uitvoeren, was nog niet bekend toen dit nummer naar de drukker ging.

— Ria Dubbeldam (samenstelling)

Gitty Korsuize, adviseur stadsnatuur Forurbannature, mede-auteur 'Basiskwaliteit Natuur in het omgevingsplan van de gemeente'

'De woningnood in Nederland is groot, ook onder gebouwbewonende diersoorten'

'De woningnood in Nederland is groot, ook onder gebouwbewonende diersoorten. Ik focus echter voor mijn reactie op de stelling niet op de ecologische maar op de juridische kant van de zaak. Waarom is het nou zo noodzakelijk dat in het Besluit bouwwerken leefomgeving (BBL) een verplichting voor verblijfsplaatsen voor vleermuizen en vogels in nieuwbouw wordt opgenomen? Ten eerste omdat gemeenten geen extra eisen mogen stellen aan gebouwen. Alle technische eisen waar een gebouw aan moet voldoen, zijn namelijk al door het Rijk geregeld. In juridische termen heet dat 'uitputtend geregeld'. Met een verplichting in het BBL regelt het Rijk dat er bij nieuwbouw technische eisen gesteld worden aan een gebouw voor nieuwe verblijfsplaatsen, omdat een gemeente dit dus niet mag. Ten tweede levert het verplichten van het inbouwen van nest- en vleermuiskasten bij nieuwbouw een versnelling op om verblijfsplaatsen te realiseren. Nu proberen gemeenten ieder op hun eigen manier verblijfsplaatsen af te dwingen in nieuwbouw. Dit doen ze bijvoorbeeld door een (lokaal) puntensysteem Natuurinclusief bouwen verplicht te stellen bij tenders, of dit te koppelen aan een artikel in het omgevingsplan of als voorwaarde in een contract met een projectontwikkelaar. Alleen maar verschillende juridische constructies om verblijfsplaatsen in nieuwbouw te realiseren. Bouwers en gemeenten hebben echter beide baat bij eenduidige rijksregels en minder gemeentelijke regels, en de natuur heeft baat bij een versnelling van extra verblijfsplaatsen, het liefst ook met een functioneel leefgebied eromheen. De verplichting voor het inbouwen van nestkasten in het BBL is daarom om meerdere redenen een stap in de natuurpositieve richting.'

Erik Broer, projectleider vleermuizen bij de Zoogdiervereniging

'Het standaard meebouwen van verblijfsplaatsen is het laaghangende fruit om het leefgebied snel te verbeteren'

'De wettelijke bescherming van de vleermuis is inderdaad in principe geregeld. De dieren en hun essentiële verblijfsplaatsen, vliegroutes en jaagplekken zijn beschermd. Maar de stelling gaat natuurlijk over het nemen van extra maatregelen door het bieden van nieuwe inbouwvoorzieningen bij nieuwbouw en renovatie voor gebouwbewonende vleermuizen en vogels; de nieuwe maatregel die de minister weer wil schrappen, maar die voor vleermuizen hard nodig is. Van de achttien vleermuissoorten maakt ruim de helft gebruik van gebouwen. De dieren kunnen door onder andere het isoleren van spouwmuuren steeds minder goede verblijfsplaatsen vinden. Doordat vleermuisparen maar één jong per jaar krijgen, zijn ze heel kwetsbaar. Als een populatie in een jaar een klap krijgt en weinig jongen voortbrengt, kan dat voor die locatie al snel desastreuze gevolgen hebben. Vleermuizen staan nog eens extra sterk onder druk door een gebrek aan voedsel, lees insecten. Het aanbieden van nieuwe inbouwvoorzieningen is daarom onvoldoende. Het komt ook aan op voldoende voedsel, gevarieerde groenstructuren, voldoende schuilgelegenheden en beperking van verlichting. Pas als aan al deze randvoorwaarden is voldaan, krijgen vleermuizen pas echt voldoende bescherming. Maar het standaard meebouwen van verblijfsplaatsen tegen een verwaarloosbare fractie meerkosten is het laaghangende fruit om het leefgebied snel te verbeteren. Gaat de maatregel van tafel, dan ontstaat er een wildwestsituatie waarbij elke gemeente eigen voorschriften gaat opstellen. Vergelijk het loslaten van de landelijke afspraak van maximaal 50 kilometer in de bebouwde kom en elke gemeente de maximale snelheid mag vaststellen en die ook moet gaan handhaven. Laten we overall in Nederland dezelfde afspraken maken, dan weet iedereen waar die aan toe is.'

Taric Schrader, specialist ecologie bij Blom Ecologie

'De streep door de maatregel versnelt geen enkel bouwproject in de uitvoering'

'Standaard natuurinclusief bouwen is niet tegenstrijdig of overbodig met andere regelgeving. Standaardisatie hierin versnelt juist woningbouw en renovaties. Grote bouwbedrijven roepen al jaren om eenduidige richtlijnen, zodat er een gelijk speelveld ontstaat tussen bouwbedrijven én een bouwbedrijf niet ieder afzonderlijk gemeentelijk beleid moet uitpluizen. Veel gemeenten hebben namelijk een stevige natuurinclusieve ambitie, maar worstelen met zelfbedachte puntensystemen en maatwerk. Er is geen bouw- of renovatieproject dat vertraging zou oplopen met een wijziging van het Bouwbesluit. Anders gezegd: de streep door de maatregel versnelt geen enkel bouwproject in de uitvoering. De kosten van natuurinclusief bouwen zijn laag, de winst voor de natuur is hoog en met standaardisatie kunnen architecten makkelijk uit de voeten. Letterlijk iedere belanghebbende was positief over de voorgestelde wijziging van het Bouwbesluit, alleen de minister niet. Als bij iedere bouwproject standaard kasten voor vogels en vleermuizen komen, dan versnelt dit ook de verduurzamingsopgave. Binnen Soortenmanagementplannen (SMP's) in stedelijk gebied zijn voldoende alternatieve verblijfsplaatsen nodig. Dit is een gemeentelijke gebiedsaanpak, zodat niet iedere individuele isolatie een duur onderzoek of vergunning nodig heeft. Goede voorzieningen zijn echter moeilijk te realiseren in bestaande bebouwing en kosten tijd en geld. Als bij iedere nieuwbouw standaard voorzieningen komen, dan ontstaat er al snel minder druk op de woningmarkt voor dieren. Standaard meer verblijfsplaatsen creëren zorgt ook voor minder druk op andere ruimtelijke ontwikkelingen in de leefomgeving. Deze maatregel verhoogt hierdoor het bouwtempo en versnelt de verduurzaming. Gelukkig is er een democratische meerderheid in de Tweede Kamer die het besluit van onze minister terugfluit.'

Harwil de Jonge, directeur Heijmans Vastgoed

'Laten we verstandig zijn en bij nieuwbouw nestgelegenheden een plek geven in onze gebouwen'

'Als Heijmans hebben wij een missie: het maken van een gezonde leefomgeving. Ondertussen staat onze leefomgeving onder grote druk door opwarming van de aarde en verlies aan biodiversiteit, met wateroverlast, droogte en hittestress tot gevolg. Ook de luchtkwaliteit in onze steden, de toenemende eenzaamheid van mensen en een steeds groter wordende drukte in de gebouwde omgeving baren zorgen. Bij gebiedsontwikkeling, binnen- en/of buitenstedelijk, hebben we dus altijd te maken met het ruimtelijke, sociale domein en het natuurlijke domein die samen van invloed zijn op een gezonde leefomgeving. Natuur is cruciaal voor een gezonde leefomgeving. Daarom ontwikkelen we behalve rood ook groen en blauw. Al onze ingrepen moeten leiden tot een verbetering van de natuur, bevordering van de biodiversiteit en een grotere klimaatbestendigheid. Natuurinclusief bouwen gaat veel verder dan het ophangen van een nestkastje voor vleermuizen en vogels aan een gevel, het gaat om het opzetten van een stedelijk ecosysteem dat diensten levert zoals verkoeling, schone lucht, voedsel, gezondheid, het tegengaan van plagen et cetera. Het is de verbondenheid van al deze schakels die ervoor zorgt dat zo'n systeem functioneert. Nestgelegenheden in gebouwen voor vleermuizen, mussen en gierzwaluwen zijn hier wel een wezenlijk onderdeel van. Voor het functioneren van de natuur en daarmee ook voor het functioneren van de mens. Dus laten we verstandig zijn en bij nieuwbouw nestgelegenheden een plek geven in onze gebouwen. Bij Heijmans gaan we dus door met het aanbrenge van deze voorzieningen, wetgeving of niet.'